

VALLENTUNA KOMMUN

Plan för samhällsstörningar 2023-2026

Fastställd av kommunfullmäktige 2023-01-23 § 14

Avdelning/enhet med ansvar för revidering: Kommunledningskontoret/staben

**Valentuna
kommun**

Innehåll

Inledning	1
1. Inledning	1
2. Syfte	1
3. Mål och uppgifter	2
3.1 Inriktning	2
3.2 Verksamhetsmål	2
3.3 Planens tillämpning	3
4. Definitioner	3
4.1 Samhällsstörning	3
4.2 Olycka	3
4.3 Kris	3
4.4 Extraordinär händelse	3
4.5 Höjd beredskap	4
5. Grundprinciper i det svenska krishanteringssystemet	4
5.1 Ansvarsprincipen	4
5.2 Likhetsprincipen	4
5.3 Närhetsprincipen	4
6. Risk och sårbarhetsanalys (RSA)	4
6.1.1 Finansiering	5
6.1.2 Inriktning RSA	5

6.1.3 Aktiviteter	5
7. Geografiskt områdesansvar	6
7.1 Det geografiska områdesansvaret	6
7.1.1 Vattenförsörjning	6
7.1.2 Energiförsörjning	6
7.1.3 Livsmedelsförsörjning	7
7.1.4 Trygghetspunkter	7
Organisatorisk styrning	8
8. Organisatorisk styrning	8
8.1 Koncern och samverkansperspektiv	8
8.2 Tjänsteman I beredskap	8
8.3 Kommunens krisledningsorganisation	8
8.3.1 Förvaltningsnivå – förvaltningens krisledningsorganisation	9
8.3.2 Kommunledningsnivå – central krisledningsorganisation	9
8.3.3 Krisledningsnämnd	11
9. Kommundirektörens uppgifter	11
9.1 Inriktnings- och samordningsfunktion (ISF)	11
9.2 Stödfunktion/stabsfunktion till ISF	12
10. Krisledningsförmågor	12
10.1 Larmning samt aktivering	12
10.2 Larmlista	13
10.3 Kommunikation	13
10.4 Samband	14
10.5 Dokumentation	14
10.6 Ledningslokaler/reservlokaler	14

10.7 Uthållighet	14
10.8 Kommunens upphandling och inköp.....	14
10.9 Ekonomi	15
10.10 Avveckling/utvärdering	15
10.11 Utbildning och övning	16
11. Samverkan	16
11.1 Samverkan Stockholmsregionen (SSR)	16
11.2 Ordinarie läge.....	16
11.3 Aktiverat läge	17
11.4 Kanaler för samverkan.....	17
11.4.1 Webbaserat informationssystem (WIS)	17
11.4.2 Radiokommunikation för effektiv ledning (Rakel)	17
12. Kompletterande förmågor	17
12.1 Psykiskt och socialt omhändertagande (POSOM).....	17
12.2 Frivilliga resursgruppen (FRG).....	18
13. Relevant lagstiftning samt övriga planer, rutiner och bilagor	18
14. Förbättring och utvecklingsområden.....	19

Inledning

1. Inledning

Vid olika sorters samhällsstörningar ska kommunen ha förmåga och beredskap att hantera händelserna och mildra dess negativa effekter. Plan för extraordinära händelser utgör ett övergripande styrdokument för hur kommunen ska organisera och bedriva krisarbete och ledningsarbetet vid en samhällsstörning, kris, extraordinär händelse samt under höjd beredskap då ordinarie ledningsstrukturer behöver anpassas så att nödvändig krisledning kan uppnås. Kommunen är ålagd att ta fram ett styrdokument för sitt arbete med krisberedskap enligt den överenskommelsen träffats om kommunernas krisberedskap mellan Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) och Sveriges Kommuner och regioner (SKR). Av Lag (2006:544) om kommuners och regioner åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap framgår även att kommuner och regioner ska minska sårbarheten i sin verksamhet och ha en god förmåga att hantera krissituationer i fredstid. Kommuner och regioner skall därigenom också uppnå en grundläggande förmåga till civilt försvar vid höjd beredskap.

2. Syfte

Syftet med detta styrdokument är att klargöra hur Vallentuna kommun ska organisera och bedriva arbetet vid en samhällsstörning, kris, extraordinär händelse samt under höjd beredskap då ordinarie strukturer behöver anpassas så att nödvändig verksamhet kan upprätthållas. Dokumentet ska svara mot de krav som framgår i överenskommelsen mellan MSB och SKR samt därutöver de behov kommunen själv ser inom området för att upprätta en god förmåga vid olika typer av oönskade händelser. Dokumentet anger hur kommunen ska arbeta förebyggande för att kontinuerligt minska sårbarhet och stärka sin förmåga att värna kommunen som helhet. Planen utgår även från Lag (2006:544) om kommuners och regioner åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap samt utgör grund för nämnders och förvaltningars egen planering för verksamhet vid kriser och extraordinära händelser.

3. Mål och uppgifter

3.1 Inriktning

Krisberedskapens inriktning är att verka för att upprätthålla grundläggande fungerande nivåer i kommunala samhällsviktiga verksamheter samt uppnå god förmåga i övrigt att hantera de uppgifter som krävs för att begränsa eller förhindra negativa konsekvenser till följd av en händelse. Kommunens verksamhet ska bedrivas i så normala former som möjligt och med särskild hänsyn till människor i behov av stöd. Förhållningssättet utgår från att en så hög kontinuitet som möjligt ska uppnås även när oönskade faktorer i omvärlden påverkar förutsättningarna.

3.2 Verksamhetsmål

För central ledning, information och för enskilda nämnder/förvaltningar ska finnas planer, riktlinjer samt aktuella och prövade rutiner att ta i bruk i händelse av en samhällsstörning, kris eller extraordinär händelse så kommunen kan fungera väl och samverka under så väl kriser som vid höjd beredskap. Kommunstyrelse och respektive nämnd ska genomföra risk- och sårbarhetsanalyser (RSA) minst en gång per mandatperiod och inom den processen även vidta åtgärder för brister som identifieras. Dessa framgår i RSA-analysen. Utifrån RSA- analysen och dess identifierade brister bedrivs övning och utveckling av rutiner samt metoder för att skapa en robust verksamhet.

Kommunstyrelse och respektive nämnd ansvarar vidare för att planer upprättas och att nödvändiga förberedelser vidtas då normala förhållanden råder.

- Krisledningsnämnd och krisledningsstab ska ha förmåga till samordning och beslut inom tre timmar från första larm.
- Kommunens informationsfunktion ska vara igång inom två timmar.
- En första information om aktuell samhällsstörning ska publiceras på kommunens webbplats inom tre timmar från det att nödvändiga uppgifter för publiceringen finns tillgängliga för kommunen.
- Det praktiska IT-stödet ska vara igång för att ge stöd och support inom tre timmar.

Kommunens kontaktcenter och eventuell upplysningscentral ska vid behov kunna öppna så snart som praktiskt möjligt.

Styrdokument samt rutiner för oönskade händelser ska revideras vid behov och ses över minst en gång per mandatperiod.

Kommunens förbestämda lokaler för krisledningsnämnd och krisledningsstab ska vara effektiva, uthålliga och driftsäkra.

Kommunens planläggning för hantering av samhällsstörningar, kriser och extraordinära händelser ska omfatta förberedelser för att klara uthållighet under längre tid.

3.3 Planens tillämpning

Plan för extraordinära händelser ska tillämpas vid situationer då en samhällsstörning, kris eller extraordinär händelse inträffar och drabbar kommunens medborgare, företag, egna verksamhet eller på annat sätt påverkar kommunen inom dess geografiska områdesansvar. Planen kan även tillämpas för andra störningar på verksamheten som kräver samordnade insatser där delar eller hela kommunala verksamheter behöver ledningsstöd.

4. Definitioner

4.1 Samhällsstörning

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) använder begreppet samhällsstörning i för de företeelser och händelser som hotar eller ger skadeverkningar på det som ska skyddas i samhället. En olycka, kris eller krig är olika exempel på samhällsstörningar, den kan vidare utgöras av till exempel smitta, oväder eller social oro med betydande konflikter och våld som konsekvens. En samhällsstörning kan variera i omfattning, allvarlighetsgrad och varaktighet. Begreppet samhällsstörning med dess vida definition används i denna plan för att benämna alla olika oönskade händelser inkluderande de följande begreppen om inget annat anges.

4.2 Olycka

Med olyckor avses plötsligt inträffade händelser som har medfört eller kan befaras medföra skada. Dit räknas händelser som beror på företeelser i naturen eller som inträffar utan människors handlande. Som olyckor räknas också händelser som beror på människors handlande eller underlåtenhet att handla. Exempel på olyckor är bränder, explosioner, skred, ras översvämningar, oväder och utflöden av skadliga ämnen. Begreppet olyckor används i Lag (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO).

4.3 Kris

Ordet kris har olika betydelser i olika sammanhang. I arbetet med samhällets krisberedskap är kris ett tillstånd i samhället där konsekvenserna av en händelse är så svåra och allvarliga att de vanliga resurserna inte räcker till för att hantera händelsen. En kris drabbar generellt såväl många människor som delar av samhället och hotar därmed grundläggande värden och funktioner.

4.4 Extraordinär händelse

Ibland används uttrycket extraordinär händelse i stället för kris. En extraordinär händelse är en händelse som avviker från det normala, innebär en allvarlig störning eller överhängande risk för allvarlig störning av viktiga samhällsfunktioner och kräver

skyndsamma insatser av kommunen. Typiskt sett innebär en extraordinär händelse fara eller direkt påverkan för liv, hälsa, miljö eller annan omfattande materiell skada. Den kan kräva engagemang och insatser från flera av kommunens förvaltningar, vilket innebär behov av ledning och samordning. Närmare bestämmelser om extraordinära händelser finns i lagen (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap. I övrigt tillämpas kommunallagens (1991:900) bestämmelser samt vad som föreskrivs i denna plan.

4.5 Höjd beredskap

Beslut om höjd beredskap fattas av regeringen. Enligt Lag (1992:1403) om totalförsvaret och höjd beredskap ska kommunen vidta de beredskapsförberedelser som behövs för verksamheten under höjd beredskap. Vid beslut om höjd beredskap ska kommunen skapa förutsättning för effektiv och säker ledning för att värna befolkning, trygga livsnödvändig försörjning och säkerställa viktiga samhällsfunktioner. Denna övergripande plan är utformad för att även omfatta kommunens inriktning och agerande för att kunna fungera också som kommunens plan för höjd beredskap. Kommunstyrelsen kan behöva besluta om kompletteringar och anpassningar om ett förändrat säkerhetspolitiskt läge indikerar att detta är nödvändigt, beroende på hur nationen agerar samt vilka åtgärder och planer som vidtas.

5. Grundprinciper i det svenska krishanteringssystemet

5.1 Ansvarsprincipen

Den som har ansvar för en verksamhet under normala förhållanden har motsvarande ansvar vid samhällsstörningar.

5.2 Likhetsprincipen

En verksamhets organisation och lokalisering vid samhällsstörning ska så långt som möjligt överensstämma med normala förhållanden.

5.3 Närhetsprincipen

Närhetsprincipen innebär att en samhällsstörning ska hanteras där den inträffar och av dem som är närmast berörda och ansvariga.

6. Risk och sårbarhetsanalys (RSA)

Kommunens arbete med risk- och sårbarhetsanalyser samt utvärderingar av händelser utgör tillsammans grunden för att värdera risken för att oönskade

händelser inträffar inom kommunen och analyser av hur de då kan komma att påverka kommunens verksamhet.

För varje mandatperiod ska en övergripande risk- och sårbarhetsanalys tas fram.

Risk- och sårbarhetsanalysen, tillsammans med nationella prioriteringar och krav utgör grunden för kommunens inriktning i arbetet. Under mandatperioden ska arbetet med risk- och sårbarhetsanalyser fördjupas och i prioriterade verksamheter skall väsentliga åtgärder utifrån risk- och sårbarhetsanalysen integreras in i övrig verksamhetsplanering.

Målsättningen skall vara att identifierade önskvärda åtgärder för förbättring genomförs under mandatperioden. Kommunledningskontoret skall säkerställa och följa upp att övriga förvaltningar och nämnder arbetar med krisberedskap i enlighet med detta styrdokument.

6.1.1 Finansiering

Förutom den särskilda finansiering som ges från staten ska insatser av förvaltningsgemensam karaktär finansieras inom ramen för kommunstyrelsens budget. I övrigt skall kostnader för att vidta förbättrande åtgärder belasta varje nämnds rambudget. Om möjligt ska kommunen ansöka om medfinansiering från externa parter och samarbeta med andra aktörer för att effektivisera arbetet.

6.1.2 Inriktning RSA

Inriktningen för denna mandatperiods RSA tar sikte på att stärka upp den egna beredskapen samt det egna säkerhetsskyddet. RSA arbetet skall således utgå från att utveckla den egna förmågan att upprätthålla samhällsviktiga funktioner genom att öva krisledning samt förbättra samband och processer, stärka stöd och skydd för allmänheten genom inrättande av trygghetspunkter, förbättra kontinuitetsplaneringen och förmågan att hantera situationer avseende exempelvis väderrelaterade samhällsstörningar, såsom avbrott i nödvändiga vattenleveranser, trafikstörningar eller elavbrott. Men även säkerställa att det finns ett fullgott säkerhetsskydd ur perspektiven: personalsäkerhet, informationssäkerhet och fysisk säkerhet.

6.1.3 Aktiviteter

Aktiviteter som är kopplade till ovan inriktning finns angivna i Vallentuna kommuns utbildnings- och övningsplan.

7. Geografiskt områdesansvar

7.1 Det geografiska områdesansvaret

Det geografiska områdesansvaret är i Sverige indelat i tre nivåer, den nationella där regeringen är ansvarig, den regionala där Länsstyrelsen är ansvarig och den kommunala där respektive kommun är ansvarig. Det geografiska områdesansvaret ska ses åtskilt från den kommunala verksamheten i sig och syftar till att i samråd och nära samverkan med andra aktörer ha förmåga att genomföra insatser och skydda samhället vid kriser. Det innebär att Vallentuna kommun inom sitt geografiska område ska ha en krisorganisation som verkar för inriktning, prioritering och samordning av tvärsektoriella åtgärder vid en krissituation. I detta styrdokument framgår hur Vallentunas kommunorganisation är utformad och ska arbeta för att kunna ta detta ansvar.

Vidare finns särskilda samhällsviktiga funktioner som behöver fungera tillfredställande samt resurser som ska säkerställas för att Vallentuna ska ha en god robusthet vid kris och höjd beredskap.

Kommunens organisation för krisledning ska bedriva samverkan och ledning i syfte att uppnå inriktning och samordning. *Se bilaga 2 "Gemensamma grunder för samverkan och ledning" (MSB)*

7.1.1 Vattenförsörjning

Vallentuna har en upprättad nödvattenplan som revideras minst en gång per mandatperiod. Den innehåller grundläggande planering och beskrivning av hur vattenförsörjningen ska ske vid störningar i den normala tillförseln. Planen beskriver ambitionsnivåer och åtgärder vid olika eskalerade lägen. I Vallentuna kommun sköts vattenförsörjningen av det kommunalt (av flera kommuner) ägda bolaget Roslagsvatten. Samordning sker genom kontinuerliga kontakter och avstämningar mellan kommun och bolaget. Vallentuna kommun har även representation i styrelsen. Roslagsvatten har beredskapsansvaret för Vallentuna enligt det upprättade ägardirektivet.

Vallentuna kommun samverkar med de aktörer som med sin verksamhet kan motverka och dämpa effekten av torka. Kommunen har en löpande dialog med Roslagsvatten som förser lantbruksföretagen (mot arvode) med tappställen för lantbruk vid torka. Kommunen har en löpande dialog med de lokala lantbrukarna som vid torka kan erbjudas att hämta foder på kommunens mark. Kommunens kostnadsenhet har även möjlighet att ställa om till mer lokalproducerat kött vid behov av ökade slaktvolymmer.

7.1.2 Energiförsörjning

I Vallentuna är Ellevio elnätsägare. Ellevio svarar för elnätets pålitlighet och att elavbrott åtgärdas så snart som möjligt. Kommunen har avstämningar med Ellevio för

att säkerställa förmågan att arbeta preventivt och kunna hantera störningar i den normala eldriften.

7.1.3 Livsmedelsförsörjning

Vallentuna kommun samverkar med de aktörer som är verksamma inom den normala livsmedelsförsörjningen och produktionen inom kommunen. Det innebär bland annat Lantbrukarnas riksförbund samt lokala grossister samt livsmedelshandlare.

7.1.4 Trygghetspunkter

Kommunen har upprättade trygghetspunkter på ett antal platser i kommunen. Det finns sex stycken utvalda platser varav tre stycken i tätorten samt tre platser fördelade till Lindholmen, Kårsta och Karby-Brottby. Trygghetspunkterna utgör en samlingsplats och nod i krissituationer. En trygghetspunkt öppnas för allmänheten eftersärskilt beslut när behov finns. Vid trygghetspunkten erbjuds i grund: information från kommunen, personal från kommunen eller samarbetsorganisationer att vända sig till för stöd/hjälp, lokaler att vistas i, tillgång till vatten, möjlighet till mobilladdning, enklare förtäring och möjlighet att stanna över natten. *Se separat rutin Trygghetspunkter Vallentuna kommun.*

Organisatorisk styrning

8. Organisatorisk styrning

Hur krisledningen och krisarbetet i kommunen är organiserad och bemannad styrs i slutänden av den aktuella samhällsstörningens omfattning och allvarlighetsgrad. I detta dokument beskrivs planen för vilka befattningar och roller som är förberedda att aktiveras samt vad som ingår i respektive ansvar och roll. På detta sätt förbereds en god förmåga till samordning och kommunikation på regional och nationell nivå.

8.1 Koncern och samverkansperspektiv

I vissa delar utför och ansvarar andra aktörer för kommunen samhällsviktiga insatser och resurser. Antingen som fristående aktör (till exempel energiförsörjningen) eller som hel- eller delägt bolag inom koncernen Vallentuna (till exempel vattenförsörjningen). Hur styrning och samordning ska ske beskrivs dels under avsnitt 7. Geografiskt områdesansvar och dels under avsnitt 11. Samverkan. Till detta arbetar kommunen även efter en bolagsstyrning där Kommunstyrelsen utövar uppsikten för bolagen genom att leda och samordna planering och uppföljning av hela kommunens ekonomi och verksamhet inklusive bolag, förbund, stiftelser och andra juridiska personer samt säkerställa att det finns en god dialog mellan ägaren och bolagen och att kommunstyrelsen hålls löpande informerad om utvecklingen i bolagen. Övergripande ska styrning och samordning ske inom ramarna för den ordinarie styr och ledningsmodellen för koncernen Vallentuna kommun vilken regleras i kommunens bolagspolicy. Vallentuna kommun har i nuläget endast ett helägt bolag, Össebyhus.

8.2 Tjänsteman I beredskap

För att säkerställa kommunledningens kontinuerliga tillgänglighet och möjligheten att mobilisera krisledningsstab bemannas funktionen tjänsteman i beredskap (TiB). TiB-funktionen bemannas av särskilt utsedda personer. TiB-funktionen bistår den ordinarie verksamheten dygnet runt så att kommunen alltid kan upprätthålla tillgänglighet, beredskap och förmåga att hantera samhällsstörningar.

8.3 Kommunens krisledningsorganisation

Nedan beskrivs de tre nivåer av organisation och ledning av krishantering som kommunen tillämpar. Det bör dock understrykas att samhällsstörningens karaktär och grad av påverkan på kommunens verksamhet och geografiska område även påverkar hur respektive nivåns organisation utformas.

Övergången från förvaltningsnivå till kommunledningsnivå är många gånger flytande under en händelse som växer fram, förvärras eller pågår under lång tid. Övergång

från kommunledningsnivå till politisk nivå är tydligare då det föregås av ett formellt beslut om att aktivera krisledningsnämnden.

De tre organisations- och ledningsnivåerna är:

- förvaltningsnivå:** krishantering med krisledning på förvaltningsnivå
- kommunledningsnivå:** krishantering med central krisledning på kommunledningens tjänstemannanivå
- politisk nivå:** krishantering vid extraordinär händelse med krisledningsnämnd på politisk nivå.

8.3.1 Förvaltningsnivå – förvaltningens krisledningsorganisation

Kommunen strävar efter att bedriva en robust verksamhet som kan motstå och hantera samhällsstörningar som riskerar att allvarligt påverka kommunens verksamhet och geografiska område. Allvarliga händelser inträffar många gånger initialt inom en förvaltnings ansvarsområde, men kan utvecklas till att beröra fler förvaltningar.

På förvaltningsnivå är det respektive förvaltningschef som har det övergripande ansvaret för att förebygga och hantera samhällsstörningar inom ramen för ansvarsområdet och därmed även för att upprätta egna planer för hur verksamheten ska upprätthållas under ordinarie och störda förhållanden, s k kontinuitetsplanering. I enlighet med ansvars-, närhets- och likhetsprincipen ska därför krisledning och krishantering på förvaltningsnivå kunna bedrivas. För detta arbete har förvaltningschef ansvar för att organisera krisledningsorganisation enligt kommunens styrdokument, upprätthålla förmåga genom utbildning samt övning.

8.3.2 Kommunledningsnivå – central krisledningsorganisation

Vallentuna kommuns centrala krisledningsorganisation är utformad så att största möjliga flexibilitet och effektivitet kan uppnås. Krisledningsorganisationen ska hela tiden anpassas efter aktuell samhällsstörnings karaktär samt påverkan på den kommunala verksamheten och det geografiska området. De grundläggande principerna; ansvars-, närhets- och likhetsprincipen tillämpas som grund. Händelser som påverkar den kommunala verksamheten ska i första hand kunna hanteras i linjen av den del av verksamheten som har ansvaret och i andra hand ska kommunen aktivera de olika krisledningsnivåerna vid de händelser som väcker behov av detta.

Kommunledningens centrala krisledningsorganisation leds av kommundirektör. Enligt ”MSB – SKR Överenskommelse om kommunernas krisberedskap” har kommunen i uppdrag att ansvara för en inriktnings- och samordningsfunktionen (ISF).

Enligt gemensamt regionalt antagen inriktning ”Gemensam målbild 2019 – 2022 Samverkan Stockholmsregionen” har kommunen överenskommit om att tillämpa en kompatibel stabmodell med gemensam struktur av de stödfunktioner som anges i denna plan.

Den inträffade händelsens förutsättningar avgör vilka delar av den centrala krisledningsorganisation som behöver aktiveras. Hela inriktnings- och samordningsfunktionen samt stabsfunktionen/stödfunktioner ska kunna bedriva krishantering samtidigt, men många händelser kan hanteras med vissa funktioner aktiverade.

Kommunens centrala krisledningsorganisation består därför av två delar:

- inriktnings- och samordningsfunktion (ISF):** Består av ordinarie bemanning i kommunledningsgruppen (LG).
- stödfunktion/stabsfunktion:** Består av stödfunktioner till kommundirektören och inriktnings- och samordningsfunktionen (ISF).

För att nå målen med kommunens krishantering och med kommunens krisledningsorganisation har kommunen även kommunikatör i beredskap (KIB) dygnet runt:

- Kommunikatör i beredskap (KiB)**

Se bilaga Vallentuna kommun Rutin Krisledning.

8.3.3 Krisledningsnämnd

Kommunens krisledningsnämnd kan träda i funktion vid en extraordinär händelse. Nämndens ordförande avgör när en sådan händelse föreligger samt när nämnden ska inkallas. För krisledningsnämnden i Vallentuna kommun har ett särskilt reglemente fastställts av kommunfullmäktige. Krisledningsnämnden ska bara hantera extraordinära händelser i fredstid och har således ingen uppgift att fullgöra under höjd beredskap. Under sådana förhållanden ligger ledningsansvaret på kommunstyrelsen enligt i 3 kap. 2 § lagen om extraordinära händelser (LEH).

9. Kommundirektörens uppgifter

Kommundirektören leder kommunens krishantering med hänsyn till samhällsstörningens art och omfattning.

Om kommundirektören anser att en händelse är av sådan omfattning eller karaktär att ytterligare samordning utöver krishantering på förvaltningsnivå krävs, kan denne aktivera hela eller delar av kommunens inriktning och samordningsfunktion (ISF).

9.1 Inriktnings- och samordningsfunktion (ISF)

Om kommundirektören anser att en händelse är av sådan omfattning eller karaktär att ytterligare samordning utöver krishantering på förvaltningsnivå eller att kommunledningsnivå också behövs så aktiveras hela eller delar av kommunens inriktning och samordningsfunktion (ISF).

Kommunledningsgruppen (LG) med ordinarie tjänstemän utgör kommunens inriktnings- och samordningsfunktion (ISF).

ISF har till uppgift att på kommundirektörens uppdrag inrikta och samordna de åtgärder som kommunledningen och kommunens förvaltningar behöver vidta. ISF tar inte över något ansvar eller beslutsmandat från kommunens chefer utan har i uppgift att se till att nödvändig ledning och samordning av de olika förvaltningarnas och övriga aktörers arbete bedrivs på effektivaste sätt.

Hur ISF utformas, dvs. vilka ur kommunledningsgruppen som deltar i krisledningen, beslutas utifrån händelsens förutsättningar. Bemanningen av ISF kan under långvarig händelse behöva utökas eller minskas.

9.2 Stödfunktion/stabsfunktion till ISF

Till inriktnings- och samordningsfunktionen behöver det finnas stödfunktioner med ansvar och arbetsområden som kan aktiveras i olika omfattningar utifrån händelsers förutsättningar. Stödet kan närmast beskrivas som en operativ förlängning av ISF genom att bereda, verkställa och följa upp beslut, men också analys- och bedömningsfunktion genom expertstöd med bland annat uppgift att ta fram olika former av beslutsunderlag, lägesbilder, kort- och långsiktiga planer, dokumentera, kommunicera, bedriva samverkan och omvärldsbevaka. Det kan även omfatta intern service och IT- och teknikrelaterat stöd.

För att effektivt leda, samordna och uppnå uthållighet organiseras stödfunktionerna i en stabsfunktion enligt regional stabsmodell, under ledning av en stabschef, utsedd av kommundirektör. Stabschefen utgörs av en ordinarie personal i kommunen som får i uppdrag att leda och samordna staben.

Stabschef och stödfunktionerna bemannas, där det är möjligt och lämpligt av personer som redan bedriver motsvarande stöd i kommunens ordinarie linjeorganisation, men är i detta sammanhang helt dedikerade för stöd till den aktiverade inriktnings- och samordningsfunktionens (ISF) krisledning eller förvaltnings krisledning.

Stabens stödfunktioner kan utgöra stöd till krisledning på förvaltningsnivå, efter förvaltningschefs begäran om stöd och beslut av kommundirektör.

Stödfunktionerna ska kunna bemannas av en eller flera personer vid samma händelse. För uthållighet bör flera personer per stödfunktion vara utsedda. Stabens samtliga stödfunktioner behöver sällan vara aktiverade samtidigt. Endast de stödfunktioner som bedömts nödvändiga beroende på händelsens förutsättningar aktiveras.

I samband med omfattande, långvarig händelse med föränderlig utveckling bör samtliga stödfunktioner kunna vara aktiverade. Som princip gäller att samtliga funktioner aktiveras initialt. I nästa steg anpassas stabsarbetet utifrån rådande situation.

10. Krisledningsförmågor

10.1 Larmning samt aktivering

Mot bakgrund av närhets-, likhets- och ansvarsprinciperna förväntas att larmning och aktivering av central krisledningsorganisation så långt det är möjligt följer den ordinarie ansvarsfördelningen mellan tjänstemannaorganisationen och de politiska organen. Överliggande nivåer aktiveras således efterhand i den takt behov föreligger. I

de fall samhällsstörningar inträffar utanför ordinarie verksamhetstid larmar den verksamhet som uppfattat händelsen överliggande chefsnivåer enligt egna rutiner.

Då polis, brandförsvaret, sjukvård eller länsstyrelse först får kännedom och inleder hanteringen av en samhällsstörning som de bedömer kommunen bör känna till, ta över eller samverka i, larmas kommunens tjänsteman i beredskap (TiB) direkt via telefon eller radio alternativt via aktivering inom Samverkan Stockholmsregionen. Kommunens TiB är primär larmmottagare för kommunen utanför ordinarie kontorstid. TiB bedömer huruvida kommundirektören och/eller aktuell verksamhet ska informeras. Kommundirektören bedömer huruvida kommunstyrelsens ordförande tillika krisledningsnämndens ordförande ska informeras.

Kommunstyrelsens ordförande tillika krisledningsnämndens ordförande beslutar om:

- om krisledningsnämnden ska kallas in eller
- om det finns behov av annan samordning mellan nämnder och styrelser i kommunen

10.2 Larmlista

Aktuell larmlista med kontaktuppgifter till krisledningsnämnd och inriktnings- och samordningsfunktionen (ISF) samt för respektive nämnd och förvaltning ska finnas tillgängliga både digitalt och på papper. Även kontaktuppgifter till externa aktörer inkluderas.

Listorna ska finnas hos:

- Tjänsteman i beredskap (TiB)
- Medlemmar i inriktnings- och samordningsfunktionen ISF (ledningsgruppen)
- Stödfunktioner/stabsfunktioner
- Kommunens Kontaktcenter
- Ordförande och vice ordförande i krisledningsnämnden

Denna larmlista ska löpande uppdateras och minst en gång per år kontrolleras och stämmas av i sin helhet.

10.3 Kommunikation

Kommunikation är av central betydelse för hantering av samhällsstörningar. Det är därför viktigt att kontakter med allmänhet och med media organiseras centralt och sköts av rollen kommunikationsledning vid Inriktnings- och samordningsfunktionen (ISF) eller av denne utsedd person. Beroende på händelsens karaktär kan stöd fås från länsstyrelsens kommunikationsfunktioner. Vid vissa typer av händelser kan motsvarande stöd påräknas från andra statliga myndigheter vars verksamhet har koppling till den aktuella krisen eller dess konsekvenser. För hantering av

kommunikationen med koppling till en kris finns en särskild *kriskommunikationsplan, KS 2022.012*.

10.4 Samband

Kommunens krisledning är beroende av väl fungerande system för samband både inom och utom kommunen. I en kris kan det förväntas uppstå ett stort tryck i dessa system. För en fungerande krisledning är det nödvändigt att säkerställa att det inte finns risk för att inkommande samtal och meddelanden blockerar de utgående kommunikationsvägarna. För att detta ska vara möjligt krävs fortlöpande analyser av tillgänglig kapacitet på samtliga kommunikationsmedel samt att vissa av dessa reserveras på ett sådant sätt att de inte är åtkomliga för andra än den egna krisledningen. Materiel som inte används i dagligt bruk ska genomgå regelbundna funktionstester så att den säkert fungerar när så krävs.

10.5 Dokumentation

Från det att kommunen mottagit den första informationen om händelsen ska fortlöpande och noggrann dokumentation föras.

Dokumentationen förs i form av en loggbok. Om så bedöms lämpligt kan dessutom, vid sidan av loggboken, föras en särskild liggare över fattade beslut. När Inriktnings- och samordningsfunktionen (ISF) etableras utses personal som sköter dokumentationen. Då denna funktion måste vara kontinuerligt bemannad måste det redan från ett tidigt stadium vara minst två personer som kan byta av varandra.

10.6 Ledningslokaler/reservlokaler

Ledningslokaler säkerställs och beslutas av kommundirektören. Aktuell lokal/lokaler är färdigställda och känd av berörd personal. Om ordinarie lokaler för krisledningsnämnd och/eller krisledningsstab inte kan användas, eller i det aktuella skedet bedöms vara mindre lämpliga att använda, finns reservlokaler. Aktuell lokal/lokaler är färdigställda och känd av berörd personal.

10.7 Uthållighet

Kommundirektören ansvarar för att uthålligheten säkerställs på ett tillfredsställande sätt. I ett tidigt skede måste Inriktnings- och samordningsfunktionen (ISF) planera för skiftgång, enligt treskift eller på annat sätt så att en uthållighet garanteras, eftersom samhällsstörningar kan påverka kommunen under lång tid.

10.8 Kommunens upphandling och inköp

Upphandlingen av materiel och tjänster ska bidra till en ökad förmåga att förebygga och hantera störningar i samhällsviktig verksamhet och därmed lindra

konsekvenserna av dessa. Upphandlingens styrande och stödjande regler och instruktioner ska utformas så att kontinuitet, funktionalitet och leveransförmåga kan säkerställas vid upphandling till samhällsviktig verksamhet och på så sätt inarbetas i befintliga inköpsprocesser. Kontinuitetssäkring ska huvudsakligen bestå i att kommunens verksamheter genomför sina inköp och lokala lagerhållning så att verksamheten kan upprätthållas även vid försenade eller uteblivna ordinarie leveranser med målsättningen att klara 14 dagar upp till 3 månader beroende på insatsvarans betydelse. När kommunen begär in ett anbud eller träffar avtal om upphandling där det i upphandlingsdokumenten eller under uppdragets utförande förekommer säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter, eller där leverantören kommer att delta i verksamhet med betydelse för kommunens eller Sveriges säkerhet, ska myndigheten enligt säkerhetsskyddslagen träffa ett skriftligt säkerhetsskyddsavtal med anbudsgivaren eller leverantören om vilket säkerhetsskydd som behövs.

10.9 Ekonomi

Särskilda kostnader som uppkommer genom extraordinära händelser ska konteras på särskilt objekt för att tydliggöra kostnadsfördelning och för eventuella framtida försäkrings- och skadeståndsanspråk. Särskild konteringsanvisning ska finnas digitalt tillgänglig på kommunens intranät. Kommunens särredovisade kostnader i förhållande till en extraordinär händelse kan eventuellt ersättas med statliga medel i efterhand.

10.10 Avveckling/utvärdering

Kommunen bör återgå till normala verksamhetsformer så snart den ordinarie organisationen har förutsättningar att leda verksamheten. Ledningsarbetet är avslutat först när hela verksamheten att hantera samhällsstörningen har avvecklats. Om krisledningsnämnden varit aktiverad måste alltid ett formellt beslut fattas om att kommunen från viss tidpunkt återgår till normal ordning för ledning av verksamheterna. Sådant beslut fattas normalt av nämnden själv men kan också fattas av kommunstyrelsen eller kommunfullmäktige.

Avvecklingsarbetet kan planeras med hjälp av följande punkter:

- En särskild person utses för att ansvara för avvecklingen.
- En särskild rutin utarbetas i förväg för att säkerställa att information om att den tillfälliga ledningsorganisationen är avvecklad når alla berörda.

Utvärdering av insatser och åtgärder vid extraordinär händelse kan genomföras efter att beslut fattats om att återgå till ordinarie organisation. Utvärderingen, för vilken kommundirektören är ansvarig, bör påbörjas så snart som möjligt efter händelsen.

Redan under det pågående ledningsarbetet bör en rutin finnas för att säkerställa att iakttagelser och förslag till förbättringar tas tillvara. Lämpliga inslag när utvärderingen ska genomföras är att:

Förslag på revideringar i organisation, planer, arbetssätt m.m. tas fram. Analysen med slutsatser och förslag på förändringar och utvecklingsåtgärder presenteras för Kommunstyrelsen samt delges samverkande och andra berörda.

10.11 Utbildning och övning

Krisledningsnämndens ledamöter ska delta i utbildning, övning, spel eller annan träning minst en gång per mandatperiod. Inriktnings- och samordningsfunktionen (ISF) ska delta i utbildning, övning, spel eller annan träning minst en gång per år. Samverkande aktörer – räddningstjänst, civilsamhällesaktörer, polis och eventuellt andra statliga myndigheter – ska bjudas in att delta i utbildning, övning, spel eller träning om så är lämpligt. Kommunen medverkar i normalfallet i samtliga övnings- och utbildningsaktiviteter som arrangeras av Samverkan Stockholmsregionen där kommunen ingår i målgruppen för den aktuella aktiviteten.

11. Samverkan

Vid samhällsstörning ska, utifrån de behov som finns, samverkan ske med räddningstjänst, Polis, Länsstyrelsen och andra berörda myndigheter, organisationer, civilsamhällesaktörer med flera. Vid flertalet samhällsstörningar spelar räddningstjänsten en central roll varför det är särskilt viktigt att skapa förutsättningar för optimal kommunikation och samverkan mellan kommunen och räddningstjänsten. I vissa fall kan övervägas om bästa resultat nås genom att kommunen och räddningstjänsten upprättar en gemensam stabsplats. I de fall kommunen och räddningstjänsten har skilda stabsplatser är det lämpligt att kommunen avdelar en särskild sambandsperson som placeras i Storstockholms brandförsvarsförbund (SSBF) och deras stab. På motsvarande sätt bör likartade samverkansformer etableras för löpande kontakt och informationsutbyte med polis, länsstyrelsen och/eller andra myndigheter i de fall situationens karaktär och utveckling påkallar detta.

11.1 Samverkan Stockholmsregionen (SSR)

Vallentuna kommun ingår, tillsammans med övriga kommuner i Stockholms län och 11 andra aktörer, i Samverkan Stockholmsregionen (SSR). Sammanslutningen syftar till en trygg, säker och störningsfri region genom att stärka samhällets förmåga att upprätthålla viktiga samhällsfunktioner vid olika samhällsstörningar. Tillsammans har aktörerna utvecklat en modell för regional samverkan vilken bör användas då behov av samverkan utanför kommungränsen uppstår. Förutom länets kommuner ingår i SSR även Länsstyrelsen i Stockholms län, Militärregion Mitt, Polisen, SOS alarm, Stockholms hamnar, Stockholms läns region, Storstockholms brandförsvaret, Södertörns brandförsvarsförbund, Trafik Stockholm samt Trafikverket. Länsstyrelsen i Stockholms län har ansvar som samordnande och sammankallande funktion.

Samverkan enligt ovan kan ske utifrån ordinarie eller aktiverat läge.

11.2 Ordinarie läge

Ordinarie läge innebär veckovisa avstämningar som genomförs med samtliga inblandade aktörer. Vid avstämningarna sker delning av information kring kommande planerade händelser och uppföljning av genomförda planerade händelser som kan ha samtidig påverkan inom flera aktörers områden. Genom de regelbundna avstämningarna identifieras i förväg olika samverkansbehov och gemensamma planeringsförutsättningar

11.3 Aktiverat läge

Aktiverat läge innebär skyndsam aktivering då samhällsstörningar plötsligt inträffar eller vid överhängande risk att de inträffar och samtidigt påverkar flera aktörer/områden i regionen. Exempel på sådana inträffade händelser är tågurspårningar med stora konsekvenser för kollektivtrafiken, social oro, vädervarningar, avbrott i teknisk försörjning, större olyckor och inträffade attentat inom och utanför landet.

11.4 Kanaler för samverkan

11.4.1 Webbaserat informationssystem (WIS)

WIS är ett webbaserat informationssystem som är framtaget för att underlätta informationsdelningen mellan aktörer i det svenska krishanteringssystemet före, under och efter en händelse. Systemet hanterar öppen information. Med WIS kan myndigheter, kommuner och regioner skapa egna och en gemensamma lägesbilder. WIS kan också tjäna som administrativt ledningsstöd medelst loggfunktioner och möjlighet att i efterhand kunna följa upp och diarieföra en samhällsstörning och hur den hanterats.

11.4.2 Radiokommunikation för effektiv ledning (Rakel)

För kommunikation mellan samverkande aktörer finns Rakel att tillgå med syfte att förenkla, effektivisera och underlätta samverkan på ett robust och säkert sätt. Rakel är ett nationellt radio- och kommunikationssystem som används av myndigheter och olika organisationer, bl.a. Polis, ambulans, räddningstjänst, kommuner och regioner. Kommunikationen i Rakel bygger på talgrupper och individsamtal. I Vallentuna kommun används Rakel av TiB för samverkan inom Samverkan Stockholmsregionen samt av krisledningen då det bedöms lämpligt.

12. Kompletterande förmågor

12.1 Psykiskt och socialt omhändertagande (POSOM)

I den centrala krisledningsorganisationen ingår även en krisstödsgrupp för psykologiskt och socialt stöd som kan aktiveras för att ge initialt och akut krisstöd. Krisstödsgruppen för psykologiskt och socialt stöd förkortas POSOM. För beredskapsfunktioner och POSOM finns särskilt upprättade styrdokument. Om en inträffad händelse bedöms behöva särskild hantering utanför ordinarie linjeorganisationens förmåga kontaktas kommunledningen enligt rutiner för larmning. Om kommundirektören bedömer det nödvändigt beslutas att hela eller delar av den centrala krisledningsorganisationen aktiveras. Det är händelsens karaktär och den påverkan händelsen bedöms ha på den kommunala verksamheten som avgör hur stora delar av den centrala krisledningsorganisationen som ska aktiveras. Organisationen anpassas utifrån de behov som uppstår.

12.2 Frivilliga resursgruppen (FRG)

Vid de tillfällen då resurser från frivilligorganisationer behöver tas i anspråk för kommunens krishantering sker detta via kommunens Frivilliga resursgrupp (FRG). I FRG:s åtagande ingår att tillhandahålla två personer som utgör kontaktyta gentemot kommunen.

13. Relevant lagstiftning samt övriga planer, rutiner och bilagor

- Lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap
- Förordning (2006:637) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap
- Lag (1992:1403) om totalförsvar och höjd beredskap
- Lag (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO) - Förordning (2003:789) om skydd mot olyckor 22
- Kommunallag (2017:725)
- Socialtjänstlag (2001:453)
- Reglemente för krisledningsnämnd
- Kriskommunikationsplan för Vallentuna kommun, KS 2022.012.
- Beredskapsplan för psykiskt och socialt omhändertagande (POSOM-plan), KS 2018.188
- Samverkanöverenskommelse civilt försvar
- Utbildnings- och övningsplan för krishantering
- Krisledningsplaner på förvaltnings- och enhetsnivå
- Risk- och sårbarhetsanalyser, på kommunövergripande respektive på förvaltnings- och enhetsnivå
- Larmlista inom kommunen och för externa kontakter
- Avtal med Frivillig Resursgrupp (FRG) om resursutnyttjande
- Överenskommelse Samverkan Stockholmsregionen med metodbeskrivning

Bilagor:

Vallentuna kommun Rutin Krisledning.

Vallentuna kommun Stabsmetodik

14. Förbättring och utvecklingsområden

Kommunen verkar för att utveckla förmågan inom krisberedskap och civilt försvar enligt överenskommelse mellan Sveriges kommuner och regioner och Myndighetens för samhällsskydd och beredskap. Prioriterade uppgifter är bland annat:

- Fortsätta verkställa krigsplacering samt vid behov uppdatera krigsorganisation
- Vidareutveckla säkerhetsskyddet i (bla form av en säkerhetsskyddsplan, implementering av systematiskt säkerhetsskyddsarbete)
- Fortsatt arbete med reservkraftslösningar och ev. reservbränsleförsörjning
- Genomföra åtgärder utifrån Risk och sårbarhetsanalysens rekommendationer
- Utbildnings och övningsaktiviteter
- Förbättra kontinuitetsplaneringen för en robust verksamhet
- Implementera ny krisledningsmodell med tillhörande rutiner (stabsmetodik)
- Utforma styrande och stödjande dokument avseende upphandling och inköp så att kris- och beredskapsbehov tillgodoses